

El Programa d'Atenció Social a la Família

al municipi de Calvià

Concha Casado Mena

Cap del Servei de Tercera Edat, Serveis Socials i Sanitat. Ajuntament de Calvià

Calvià és el segon municipi de Mallorca en nombre d'habitants. Disposam de les següents dades demogràfiques procedents del padró d'habitants del mes de juny de

l'any 2006. La configuració de la taula ens permet conèixer la distribució de la població per zones, per grups d'edat, i la dimensió de cada centre de serveis socials.

Dades PMH Juny 2006	Població TOTAL				
ZONES	TOTAL	0 a 11	12 a 29	30 a 64	>= 65
PALMANOVA	6.772	883	1.525	3.681	683
MAGALUF	4.181	425	1.211	2.238	307
SOL DE MALLORCA	506	74	93	300	39
PORTALS VELLS	33	1	6	23	3
BAHIA DE PALMA- CALA VINYES	663	71	150	388	54
CALVIÀ	2.347	269	418	1.175	485
ES CAPDELLÀ	987	114	199	486	188
TOTAL CENTRE 1	15.489	1.837	3.602	8.291	1.759
SANTA PONÇA	10.055	1.132	2.265	5.598	1060
URBANITZACIÓ GALATZÓ	1.649	167	554	866	62
COSTA DE LA CALMA	1.520	136	258	854	272
PEGUERA	3.822	367	914	2.125	416
TOTAL CENTRE 2	17.046	1.802	3.991	9.443	1.810
SON FERRER	5.534	801	1.522	2.907	304
EL TORO	2.252	266	460	1.266	260
SA PORRASSA	132	22	27	70	13
COSTA D'EN BLANES	2.065	241	422	1.136	266
PORTALS NOUS	2.614	311	589	1.413	301
CASTELL DE BENDINAT	496	96	92	278	30
CAS CATALÀ - ILLETES	3.570	492	790	2024	264
TOTAL CENTRE 3	16.663	2.229	3.902	9.094	1.438
TOTAL MUNICIPI	49.198	5.868	11.495	26.828	5.007

S'observen dos elements significatius:

- Actualment predomina la població entre 30 i 64 anys, juntament amb un important segment infantil i juvenil. Fa deu anys la piràmide ens parlava d'una estructura demogràfica jove, que ha anat evolucionant.
- La població major de 65 anys solament representa aproximadament el 5% de la població total.

Això ha determinat la configuració dels serveis, i no solament de la prestació de serveis socials, ja que el municipi té onze escoles públiques d'educació infantil i primària, deu escoles infantils municipals, tres instituts d'ensenyament secundari, els programes de formació i ocupació de l'IFOC, la xarxa d'instal·lacions esportives, de biblioteques, cases de cultura, etc.

En relació amb la població d'origen estranger, el seu volum és també significatiu:

Origen comunitari	Origen extracomunitari	Total	% sobre total
11.883	4.159	16.042	32,92%

D'altra banda, l'estructura econòmica del municipi es basa en el sector serveis destinats de forma especial al turisme. Això genera una sèrie de dinàmiques poblacionals i familiars que varien al llarg de l'any d'acord amb la temporada turística, i que repercuteixen en el tipus d'intervenció que realitzen els serveis socials. L'estacionalitat provoca una important pressió assistencial a l'hivern, davant la reducció dels recursos econòmics de les famílies per cobrir les seves necessitats bàsiques. L'estiu es reflecteix en les accions que s'han de fer per proporcionar atenció als menors durant les jornades laborals dels adults.

Serveis socials

L'any 2004 es va decidir organitzar els Serveis Socials Municipals des de la perspectiva de distints criteris operatius que permetessin abordar una realitat social complexa:

- Coneixement d'un municipi en el qual la pressió assistencial ve generada pel col·lectiu família (persones amb càrregues familiars).
- Consolidació de l'atenció descentralitzada en un municipi amb 18 nuclis de població, que facilita l'accés de la població i "accedir a la població", a la comunitat.
- Articulació de les relacions amb altres serveis, tant municipals com supramunicipals, que intervenen sobre el mateix territori. Necessitàvem que altres serveis que consideram "proveïdors" s'articulassin amb la nostra intervenció: forces de seguretat, escoles infantils, manteniment d'edificis.
- Configuració d'equips interdisciplinaris, que fan un treball comunitari (anomenat xarxa), que duen a terme intervencions grupals (per donar més eficàcia al treball individual), i que van produint alternatives sobre la base de les necessitats que dia a dia detecten.
- Definició d'una organització no basada en el tipus de serveis o nivells d'intervenció (tots els tècnics desenvolupen accions en els distints nivells, i gestionen distintes prestacions tècniques i econòmiques) sinó en els col·lectius poblacionals. Aquesta organització ha resultat pràctica i àgil, ja que s'ha disposat dels elements següents: equip ben compactat, seguiment periòdic de la intervenció dels tècnics, avaluació contínua dels límits dels distints programes, important treball inicial dels informadors en recepció. Ha estat útil

---

per al desenvolupament del Programa d'Atenció Social a la Família, Infància i Joventut, perquè des d'altres programes específics són ateses les persones amb discapacitat i els majors (col·lectius, aquests dos, que generen gran quantitat de demandes per les seves pròpies característiques).

- Creació d'una petita secció de suport tècnic i gestió de programes que facilita la feina als tècnics d'intervenció directa (procediments, protocols, relacions institucionals...), preservant-ne la tasca.
- Organització de les prestacions tècniques i econòmiques de les quals disposem, amb un sistema d'aplicació àgil.
- Acollida a les nostres infraestructures de tots aquells serveis específics i especialitzats d'altres administracions que puguin dur a terme la seva intervenció sobre el nostre territori amb la finalitat d'evitar desplaçaments a altres municipis (està contrastat que molts ciutadans, independentment que la derivació "sigui acompanyada" no arriben a establir relació continuada amb serveis centralitzats a la ciutat).
- Treball sobre les necessitats, no sobre les demandes. Ens plantejarem que els tècnics es convertissin en la referència dels distints col·lectius (com la població amb discapacitat), de les entitats ciutadanes i també dels altres serveis. Com a exemple d'això, el sistema d'intervenció amb els centres escolars cobreix l'objectiu que, a través seu, podem arribar (ho intentam) als menors que tinguin dificultats sociofamiliars. Ajudam l'escola a detectar, i li feim costat quan ha detectat.
- Complementar el finançament de serveis socials a través de convocatòries de les distintes administracions públiques.

Les línies públiques de les quals hem disposat han estat la del Consell de Mallorca —la via principal de la qual és el PPB—, convocatòries periòdiques del Govern de les Illes Balears que cobreixen parts molt petites d'algun projecte, i el Fons Social Europeu. L'experiència ens diu que els municipis, que són els que realitzen fonamentalment les intervencions sobre les necessitats, necessitarien sistemes pactats de descentralització de certes "subvencions" i "ajuts" que convoquen altres administracions, i que s'haurien de definir sobre la base de criteris d'accessibilitat per a la població i de l'anàlisi prèvia de les seves característiques. En relació amb els fons europeus, així com està configurat tot el procés des que se sol·licita fins que culmina, els tècnics ens hauríem de plantejar el cost que suposa de dedicació al seguiment i justificació a l'administració de referència i el percentatge de repercussió directa sobre la població.

La intervenció dels Serveis Socials Municipals a Calvià es distribueix en programes amb la finalitat d'articular les prestacions tècniques i econòmiques assignades a cada sector poblacional. Són els següents:

- Programa d'atenció social a la família, infància i joventut.
- Programa d'atenció social integral a persones amb discapacitat.
- Programa de prevenció i promoció social de persones grans.
- Programa d'atenció social a la dona.
- Programa de voluntariat i cooperació social.
- Programa d'atenció a immigrants extracomunitaris.
- Pla municipal d'atenció i prevenció de drogodependències.

La intervenció específica sobre la família

L'equip que intervé sobre el col·lectiu família està compost per tres treballadores socials, tres psicòlegs, tres educadores socials, treballadors familiars i personal administratiu. Estan distribuïts en tres centres de serveis socials i atenen la població a sis punts:

Zones	Punts d'atenció
Palmanova Magaluf Son Caliu	MAGALUF
Calvià Es Capdellà	CALVIÀ
Santa Ponça Urb. Galatzó Costa de la Calma Peguera	SANTA PONÇA PEGUERA
Son Ferrer El Toro Sa Porrassa Costa d'en Blanes Portals Nous Illetes Cas Català	SON FERRER PORTALS NOUS

El que denominam **Programa d'atenció social a la família, infància i joventut**, es compon dels serveis, prestacions i actuacions següents:

Informació, orientació i assessorament sobre prestacions i recursos socials municipals i d'altres administracions.

Suport especialitzat a les famílies amb dificultats: atenció a aquelles unitats amb dificultats psicosocials, problemes relacionals i de convivència, falta de mitjans per a la cobertura de necessitats bàsiques, etc. Hi intervenen equips interdisciplinaris. Són famílies que necessiten suport professional per obtenir un bon funcionament i

atendre adequadament els seus membres. Especial atenció requereixen les famílies monoparentals que tenen càrregues familiars no compartides i problemes socials afegits (inestabilitat laboral, dificultats d'habitatge, impagament de pensions alimentàries, inexistència de família extensa).

Prestacions econòmiques municipals no periòdiques per als conceptes següents:

- Ajuts per a la cobertura de necessitats bàsiques: pagament puntual de deutes per lloguer d'habitatge per evitar desnonament, productes farmacèutics, alimentació bàsica, subministraments bàsics de la llar (aigua, llum i gas), petites pròtesis (ulleres...).
- Ajuts per a la participació d'infants i joves en activitats socioculturals d'estiu: pagament de matrícula o menjador, bàsicament de les aules d'estiu, als menors d'aquelles famílies amb dificultats greus per assumir el pagament, i que en cas contrari, no se'n garanteix una atenció adequada.
- Ajuts per a la participació d'infants i joves en activitats esportives extraescolars, per facilitar-ne la integració social.
- Ajut per al pagament del menjador escolar: complementen els percentatges que atorga el Govern de les Illes Balears i garanteixen l'adequada alimentació de menors, especialment els fills de dones soles amb càrregues familiars i problemes socials.

Òbviament les prestacions econòmiques són un element del pla de treball. Els resultats de la seva aplicació l'any 2006 ens donen les dades següents:

Concepte ajuts	Nr. ajuts econòmics	Import
Necessitats bàsiques	97	18.301,93
Integració d'infants en activitats socioculturals	151	12.600,74
Menjador escolar	113	18.012
Pagament de llibres	17	2.516,99
Quota escoles infantils	10	1.740,15
TOTAL	388	53.171,81

Projecte de prevenció, detecció, valoració i intervenció en casos de dificultats socials d'adolescents en els instituts d'ensenyament secundari: l'objectiu és intervenir de forma precoç i conjunta sobre situacions d'absentisme escolar, problemes de comportament i conducta, consum de substàncies tòxiques, etc. S'ha establert un sistema de treball conjunt amb els equips directius dels instituts, que defineix el procediment d'intervenció, fitxes de derivació de casos, i permanències dels educadors en els centres un dia per setmana, per poder atendre demandes de tutors, com també directament a infants i adolescents amb dificultats. Es participa en les comissions d'absentisme escolar que generen, de vegades, les notificacions a la fiscalia.

Projecte de prevenció, detecció, valoració i intervenció amb els centres d'educació infantil i primària en casos de menors amb dificultats: des d'aquest projecte s'estableix igualment un sistema de detecció i intervenció precoç en els casos infantils. Es treballa amb els centres d'educació infantil i primària i amb els seus equips d'orientació psicopedagògica i educativa. A través del projecte tots els centres escolars poden derivar casos als equips de Serveis Socials; tanmateix, anualment es prioritzen certs col·legis en els quals es fan "comissions" periòdiques de treball. Del nombre total de demandes del col·lectiu infància rebudes el 2006, 212 han estat derivades pel sistema educatiu.

Projecte d'intervenció conjunta amb les escoles municipals d'educació infantil per a l'atenció de la primera infància.

A) Protocol de coordinació per a l'escolarització urgent d'aquells casos que derivi Serveis Socials, i el pagament a càrrec d'aquest de quotes mensuals a famílies amb dificultats socioeconòmiques greus.

B) L'any 2006 es va realitzar un cicle de formació per a la prevenció i detecció precoç de situacions de desprotecció i maltractament infantil, dirigit a les educadores de les escoles municipals d'educació infantil i en el qual va col·laborar el Servei de Protecció de Menors del Consell de Mallorca. L'objectiu va ser doble: capacitar en la detecció de situacions de risc en l'àmbit de 0 a 3 anys en el marc d'un servei educatiu que en aquests moments a Calvià té deu escoles infantils i assoleix importants ràtios d'atenció; i d'altra banda, consolidar sistemes d'atenció conjunta amb els professionals que cobreixen l'educació d'aquest sector de població.

Servei d'ajuda a domicili a famílies amb dificultats en l'adequada atenció dels seus fills: Suport de treballadores familiars en llars on és necessari orientar els pares sobre l'atenció quotidiana dels menors: alimentació, higiene personal, seguiment de l'assistència a l'escola i seguiment de protocols sanitaris. La intervenció a domicili va unida sempre a un pla de treball en el qual intervien la resta de professionals.

Grups de capacitació en habilitats socials a infants de segon cicle d'educació primària i d'educació secundària: els educadors treballen diversos grups segons els perfils que es van detectant. És un projecte de treball que s'ha anat modificant i diversificant al llarg d'aquests anys. Els infants pertanyen a famílies amb dificultats, i presenten patrons de relació conflictius. Els centres educatius s'impliquen de forma activa realitzant deriva-

---

cions dels infants amb els indicadors de risc establerts en el protocol inicial de derivació. A causa de la feina que es fa de forma contínua amb els centres escolars, es produeix una gran coincidència en relació amb els candidats a participar-hi. De fet, les comissions periòdiques de treball fan el seguiment de l'evolució de cada infant establint pautes d'intervenció conjunta amb tutors o altres professionals del centre. El nombre de grups, les seves edats i la metodologia d'intervenció, varien d'un centre de serveis socials a un altre. En aquests moments la intervenció es dona de la forma següent:

- Centre 1: Com a estratègia s'utilitzen tallers de futbol i teatre aplicats per monitors, coordinats amb l'educador, amb un mateix pla d'habilitats socials, que es treballa de forma prèvia al taller i s'aplica en el seu desenvolupament. Aquestes activitats permeten la participació de pares, normalment "absents" en relació amb l'oci dels seus fills.
- Centre 2: A més dels infants de segon cicle de primària, s'ha iniciat una experiència amb infants de primer cicle de secundària. La intervenció es fa amb grups de treball directe sobre habilitats socials.
- Centre 3: Es pretén la integració individual d'infants de segon cicle de primària en les activitats comunitàries que en la zona desenvolupen les AMPA, casa de cultura, servei d'esports, etc.; es fa també sessions conjuntes puntuals, com també tres sessions grupals amb els pares per reforçar l'adquisició de les capacitats treballades.

Com a metodologia comuna d'avaluació es fa un seguiment amb els pares mitjançant entrevistes individualitzades juntament amb els altres professionals que intervenen en el cas.

Grup de capacitació a pares d'infants i d'adolescents: després d'haver desenvolupat distintes experiències en cicles d'educació familiar dirigides a la població general, els psicòlegs han optat per realitzar cicles de sessions de capacitació parental dirigits a famílies que ja presenten dificultats de relació amb els seus fills (conflictes de convivència, inici de consum de substàncies tòxiques, absentisme escolar, infraccions...) o en les quals es produeix una situació de risc per als menors. L'objectiu és potenciar habilitats d'atenció, educació i relació amb els fills en l'establiment de normes i límits, en la resolució de conflictes, en la forma de comunicació, etc. S'emmarca, doncs, en l'àmbit de la prevenció secundària.

Així s'aconsegueixen diversos objectius: rendibilitzar la intervenció individual/familiar, crear una xarxa de relació i intercanvi d'experiències entre famílies, i sobretot garantir l'accés a la població amb més necessitat de participar en aquest tipus d'accions. Després de diverses edicions, s'estan agrupant els pares segons l'edat dels fills, la qual cosa és garantia de la coincidència d'interessos i resultats.

Programa municipal de suport a famílies nombroses: té com a objectiu facilitar una major igualtat d'oportunitats en l'accés als serveis públics municipals mitjançant l'articulació d'un sistema de bonificacions. Els diferents departaments que participen en el programa són els següents: Gestió Tributària, Servei d'Esports, Institut Municipal d'Educació i Biblioteques, Servei de Cultura, Calvià 2000, Escola de Música, Servei de Joventut. Des de serveis socials es coordina l'aplicació de les bonificacions mantenint el contacte de l'Ajuntament amb les famílies nombroses, pel que fa a informació, mediació amb els serveis davant dificultats, etc.

Punt de Trobada Familiar: Servei destinat a facilitar el compliment del règim de visites establertes pels jutjats de família en els processos de separació, respectant en tot moment el dret de visita o relació entre el menor i els seus familiars; actuant en tot moment en benefici dels menors, defensant-ne els drets i establint com a prioritat el seu benestar i desenvolupament integral. Es du a terme mitjançant un conveni entre el Govern de les Illes Balears i l'Ajuntament de Calvià, a les infraestructures de l'escola infantil municipal de Palmanova.

Prestació en benefici a la comunitat de joves infractors: Aplicació del protocol d'actuació i del catàleg de prestacions amb un conveni amb la Direcció General de Menors i Família. Més enllà de l'aplicació de mesures, s'analitza en cada cas la necessitat d'intervenció per part dels educadors socials municipals.

El catàleg exposat s'articula mitjançant un engranatge intern format pels mateixos tècnics del servei. Mitjançant els procediments d'atenció dels casos, de coordinació de la intervenció interprofessional, es posa en funcionament un sistema de complementació entre els distints projectes que es duen a terme. Es materialitza en el procés metodològic mitjançant: avaluació inicial de les famílies candidates a beneficiar-se de les distintes prestacions, suport en el seguiment dels distints membres del nucli de convivència, participació puntual en sessions grupals, avaluació global de la repercussió en la dinàmica familiar de l'aplicació dels distints projectes.

S'articula també mitjançant un sistema de coordinació amb distints serveis que es converteixen en participants de l'avaluació inicial de l'aplicació de prestacions, i complementadors dels processos. Un exemple aclaridor en seria la col·laboració dels centres escolars en els projectes de capacitació d'habilitats socials a infants i adolescents.

Les dificultats que suposa un sistema tan actiu i diversificat són sempre les de les limitacions de personal tan habituals en els serveis socials. Solament es pal·lien amb la implicació d'un equip ben compactat, amb un elevat grau de responsabilitat professional i disposat a transcendir el treball individual/familiar per oferir alternatives a dificultats socials que de cada vegada són més complexes.

Els resultats de la intervenció de l'any 2006 (a partir de les dades extretes del SIAP) són els següents:

Situacions de necessitat detectades des del programa:

Valoracions	Freqüència	%
Informació sobre prestacions de serveis socials	225	9,62
Informació sobre altres recursos de protecció social	203	8,68
Informació sobre recursos de participació social	12	0,51
Desajustaments en la convivència	763	32,61
Abandonament de la llar	17	0,73
Maltractaments	118	5,04
Limitació de l'autonomia personal	1	0,04
Soledat / aïllament	22	0,94
Dificultat d'inserció laboral	79	3,38
Dificultat d'inserció escolar	375	16,03
Dificultats d'inserció social	155	6,62
Falta de mitjans propis de subsistència	354	15,13
Situacions de necessitat provocades per emergències socials	16	0,68
TOTAL	2.340	100,00

Hi ha una sèrie d'indicadors que determinen el tipus de dificultats socials que s'atenen des del servei. Aquestes coincideixen, evidentment, amb els d'altres municipis turístics:

- Desarrrelament, especialment d'aquelles famílies que s'han traslladat recent-

ment amb l'objectiu d'obtenir una feina.

- Absència de família extensa, que dificulta l'atenció als membres dependents.
- Augment de les estructures monoparentals.
- Estacionalitat laboral. Horaris laborals no conciliables amb horaris escolars.
- Dificil accés a l'habitatge.
- Arribada de famílies de països tant comunitaris com extracomunitaris amb problemes socials afegits.
- Convivència en certes zones dels residents amb la població turista, l'estada dels quals està basada en l'oci, amb horaris diferents. Això és un factor de risc per als joves.

Intervenció realitzada pels tècnics de Serveis Socials:

Intervenció	Freqüència	%
Informe sobre prestacions i actuacions de SS	235	14,77
Informació general i no específica	1	0,06
Tramitacions de recursos no SS	52	3,27
Informació/derivació a altres serveis	155	9,74
Derivació a recursos i serveis interns del sistema de SS	68	4,27
Prestacions d'ajuda a domicili	2	0,13
Altres ajudes a la unitat de convivència	440	27,66
Suport de caràcter personal fora del domicili	36	2,26
Residències i internats	1	0,06
Centres d'acollida	2	0,13
Prestació i actuacions de prevenció i inserció social	1	0,06
Centres, programes i actuacions d'inserció social	12	0,75
Centres, programes i activitats ocupacionals	25	1,57
Centres, programes i activitats de relació social, oci i temps lliure	71	4,46
Programes i actuacions de prevenció i promoció social	179	11,25
Ajudes econòmiques públiques periòdiques	139	8,74
Atencions que impliquen aliments	116	7,29
Altres ajudes per a situacions urgents	56	3,52
TOTAL	1.591	100,00

La transversalitat amb els altres programes de serveis socials

El concepte família s'aborda des dels distints programes, sempre des de la perspectiva del reforç a la conciliació de la vida laboral i la

familiar d'aquells nuclis amb persones dependents a càrrec seu, i sota els preceptes bàsics d'evitar institucionalitzacions innecessàries.

A més de la intervenció social i psicosocial a l'àmbit familiar, com a accions específiques, es desenvolupen les següents:

- Programa de prevenció i promoció social de majors. Amb la finalitat de donar reforç a les persones amb ancians dependents a càrrec seu, es fan anualment edicions de grups de suport i autoajuda de forma específica. Això contribueix a millorar l'autocura, que repercuteix de forma important en l'atenció del dependent. També facilita l'intercanvi d'experiències entre familiars, a més de contenir durant els espais d'espera de places residencials.
- Programa d'atenció social integral a per-

sones amb discapacitat. La intervenció específica sobre el col·lectiu dirigida a la promoció i a la integració social es reforça amb accions i serveis de suport a la família. Disposam de les experiències següents:

- Grups de suport i autoajuda de pares d'infants i adolescents amb discapacitat. Com a exemple durant l'any 2007 s'ha trebat

llat amb pares d'infants acabats de diagnosticar amb la finalitat d'elaborar el tema de l'acceptació; actualment s'intervé amb un grup de pares d'infants en educació primària, en l'abordatge de conductes inadequades dels fills, establiment de límits, etc.

- Des del programa EQUAL, projecte "Temps de treball i oci", s'ha fet una anàlisi de la utilitat del servei municipal de transport a centres especials d'educació i d'ocupació com a mitjà de repercussió en la conciliació de la vida familiar i la laboral (de moment aquests centres es troben ubicats en altres municipis).

- Integració d'infants amb discapacitat a les aules d'estiu que dels mesos de juny a setembre es fan en tot el municipi, mitjançant la contractació de monitors especialitzats.

- Aula d'estiu específica per a joves amb discapacitat intel·lectual durant el mes d'agost.

- Finançament, mitjançant subvencions, de projectes de les dues associacions locals del col·lectiu dirigits a l'oci i al reforç d'habilitats socials.

- Pla municipal d'atenció i prevenció de drogodependències. Des d'aquest s'ha prioritzat també el col·lectiu de pares. S'ha posat en funcionament el punt d'informació Infodrogas Calvià Pares, que pretén ser el centre de referència per a l'atenció de consultes i assessorament, com a mesura bàsica de prevenció. Se'ls ofereixen també sessions grupals informatives.

Altres serveis municipals per a la família

L'Ajuntament de Calvià ha anat generant una resposta contínua d'adaptació dels seus serveis a les característiques socials, demogràfiques, territorials i econòmiques d'un municipi en constant creixement. Si

s'efectua una anàlisi de les aportacions en prestacions a la família des dels diferents àmbits, és fàcilment observable aquest procés. Per això es farà una descripció breu d'altres serveis dirigits de forma més específica a la cobertura de necessitats de la família amb menors a càrrec:

- Institut Municipal d'Educació i Biblioteques, que duu a terme accions dirigides a facilitar la conciliació de la vida laboral i la familiar:

- Promoció d'aules d'estiu mitjançant acords amb les AMPA de tots els centres d'educació infantil i primària, com també subvenció del cost mensual de la matrícula.

- Titularitat de deu escoles infantils municipals repartides per les distintes zones del municipi.

- Ampliació de l'edat dels usuaris, des dels 0 als 3 anys.

- Horari matinal de guarderia que dota d'un espai de temps més ampli.

- Accions específiques dirigides a dotar els centres escolars d'educació infantil i primària d'activitats extraescolars, entre d'altres.

- Ajuts municipals per a llibres a tots els alumnes del municipi.

- Alternatives d'oci i atenció de menors en períodes vacacionals coincidents amb el període laboral dels pares.

- Servei Municipal d'Habitatge, que actua en dues direccions: promoció d'habitatges de protecció pública, i subvenció tant en l'accés al primer habitatge, com en la rehabilitació i reforma de l'habitatge habitual. A més de l'acció promotora en si, inclou factors de prioritjació de certes cir-

---

cumstàncies que es donen en l'àmbit familiar:

- Promoció amb places assignades a famílies nombroses.
- Puntuació afegida en els barems d'accés a famílies monoparentals, famílies amb dificultats socials, famílies amb persones discapacitades a càrrec.

L'abordatge del benestar dels nuclis familiars es conforma a través d'una xarxa de prestacions i actuacions que, a causa de la dependència de diferents administracions públiques, implica una feina especial d'encaixament en un paper que serveis socials desenvolupen habitualment en els municipis.